

# BERÄTTELSE

TILL

1879 ÅRS LAGTIMA RIKSDAG

ANGÅENDE

KONGL. KOMMERSKOLLEGIUM,

UTGIVEN AF

RIKSDAGENS ÅR 1878 FÖRSAMLADE REVISORER.

---

STOCKHOLM,  
ASSOCIATIONS-BOKTRYCKERIET,  
1878.



Vid den revision af Stats-, Banko- och Riksgäldsverken, hvilken undertecknade, af Riksdagen härtill utsedde Revisorer, innevarande år förrättat, har det jemväl tillhört oss att granska förvaltningen af och räkenskaperna för de under Kongl. Maj:ts och Rikets Kommerskollegium ställda fonder och medel; och sedan denna sistnämnda granskning, hvilken omfattat räkenskapsåret 1877, numera blifvit fullbordad, få Revisorerne till Riksdagen härmedelst afgifva föreskrifven berättelse.

Dessa fonder och medel utgöras af manufakturförlagslånefonden, manufaktur-, tull- och beslags- samt Eskilstuna fristadsmedlen äfvensom anslagen till reseunderstöd åt fabriks- och handtverksarbetare samt bergsbruksidkare jemte de särskilda anslagen till godtgörande af svenske och norske konsulers utgifter dels för nödstäldt svenskt sjöfolks och dels för andra medellösa svenska undersätars understöd och hemförskaffande.

Revisorerne hafva under denna revisionsförrättning fått till sig aflemnade räkenskaperna öfver samtliga öfvannämnda fonder med dertill hörande verifikationer, hvarjemte Revisorerne tagit kännedom så väl af Kommerskollegii till Kongl. Maj:t afgifna underdåniga berättelse angående manufakturförlagslånefondens förvaltning år 1877, som af den berättelse, särskilda, af Kongl. Maj:t i nåder förordnade revisorer aflemnat rörande nämnda fonds förvaltning och räkenskaper för samma år.

På sätt af Riksdagens senast församlade Revisorerers berättelse framgår, uppgick manufakturförlagslånefondens behållning vid 1876 års utgång till Kronor 1,953,340: 12. deruti likväl inbegripna osäkra fordringar å tillsammans 111,205 kronor 3 öre. *Manufaktur-  
förlagslåne-  
fonden.*

Fondens inkomster genom räntor ä utlånta kapital utgjorde år  
1877 ..... 86,996: 90.

Transport kronor 1,953,340: 12.

Transport kronor 1,953,340: 12.

Utgifterna under året voro följande:	
Löner, arfvoden och begravningshjälp .....	23,220: 50.
Pensioner .....	6,290: —
Arfvode och resekostnadsersättning för besigtning af tändsticksfabrikerna i riket .....	7,200: —
Kostnader för utgifvande af »Svenskt Handelsarkiv» .....	7,298: 22.
Anslag till komitén för inrättande af ett konstindustrimuseum i hufvudstaden .....	2,750: —
Extra utgifter .....	409: 48.
Och utgjorde således fondens tillökning under år 1877 .....	47,168: 20.
Fondens behållning vid samma års slut uppgick alltså till .....	39,828: 70.
hvaruti ingå osäkra fordringar å tillsammans 110,895 kronor 11 öre.	Kronor 1,993,168: 82.

De vid 1877 års ingång utestående förlagslånen utgjorde ett antal af 54 stycken, uppgående jemte upplupna räntor till ett sammanräknadt belopp af 1,794,678 kronor 26 öre, och uppgingo samma lån vid årets utgång, sedan åtta nya lån utbetalts, till 1,833,528 kronor 40 öre, deruti inberäknade upplupna räntor.

Af den vid 1877 års början befintliga behållning å förlagslåneanslaget samt den tillgång, som influtit genom verkställda inbetalningar å utgångna förlagslån, hade under år 1877 utbetalts följande, genom Kongl. brefvet den 23 Mars samma år beviljade förlagslån, nemligen till:

1:o) <i>J. Pettersson</i> för hans i Landskrona varande gjuteri och mekaniska verkstad .....	Kronor 24,000: —
2:o) <i>Kristinehamns mekaniska verkstads aktiebolag</i> för dess i Kristinehamn anlagda mekaniska verkstad .....	» 35,000: —
3:o) <i>Enköpings tändsticksfabriks aktiebolag</i> för dess i Euköping varande fabrik för tillverkning af tändstickor .....	» 7,000: —
4:o) <i>Göteborgs jüstaktiebolag</i> för dess inom Tössbergs socken, Askims härad af Göteborgs och Bohus län befintliga fabrik för tillverkning af pressjäst .....	» 18,000: —
5:o) <i>Aktiebolaget Palmerantz &amp; Co</i> för dess i Stockholm varande mekaniska verkstad för tillverkning af slotter- och skördemaskiner samt landbruksredskap i allmänhet äfvensom af kulsprutor .....	» 24,000: —
6:o) <i>Eskilstuna jernmanufaktur-aktiebolag</i> för dess vid Tunaförss invid Eskilstuna stad anlagda fabriker för tillverkning af bordknifvar m. m. ....	» 60,000: —
7:o) <i>L. M. Altin, W. Lundquist och C. O. Wessén</i> för deras i Mariestad anlagda fabrik för tillverkning af tändstickor .....	» 10,000: —
8:o) <i>Gustafsfors fabrikers aktiebolag</i> för dess i Torsskogs socken, Vedbo härad, af Elfsborgs län belägna fabrik för tillverkning på kemisk väg af träpappersmassa .....	» 30,000: —

Summa kronor 208,000: —,

och återstodo vid nästföljande års slut att af förlagslåne medlemmen utbetala följande genom omförmälda Kongl. bref beviljade lån, nemligen till *Gullbergs kemiska fabri-*

*kers aktiebolag* för dess invid Göteborg belägna fabriker för tillverkning af svafvelsyra och artificiella gödningsämnen 50,000 kronor; *H. O. Andrén* för hans i Ousby socken, Östra Göinge härad, af Kristianstads län befintliga ånggarfveri 5,000 kronor; *delegarna i Klarafors fabriksbolag* för deras vid Klarelfven anlagda fabrik för beredning af träpappersmassa och andra dermed i sammanhang stående fabrikat 30,000 kronor; *Hellefors sågverks- och träförädlingsaktiebolag* för utvidgadt och förbättradt bedrivande af bolagets vid Hellefors fabrik i Lönneberga socken af Kalmar län idkade träförädlingsrörelse samt tillverkning af papp, papper m. m. 20,000 kronor; *S. A. Collén* för hans vid Marieholms bruk i Jönköpings län anlagda fabrik för tillverkning af klipp- och trädspik, jerntråd, kettingsmidan, jern- och messingsträdväf m. m. 20,000 kronor samt *Nya aktiebolaget Nyqvarns pappersbruk* för tillverkning af papper vid nämnda i Thuringe socken, Öknebo härad, af Stockholms län belägna pappersbruk 30,000 kronor.

Till närmare upplysning rörande manufakturförlagslånefondens ställning under revisionsåret bifogas följande, deröfver upprättade kapitalslut:

<b>Debet.</b>		Kronor.
<i>Balans från år 1876:</i>		
<b>Skuld:</b>		
Förskottsvis inbetalda räntemedel.....		30 56
<i>Balans till år 1878:</i>		
<b>Tillgång, öfverlemnad till Kongl. Statskontoret den 5 Januari 1878:</b>		
1:o. Behållning i Riksbanken å Kongl. Kommerskollegii räkning		
N:o 5.....		45,080: 37.
2:o. Säkra fordringar:		
a) Förlagslån.....	1,797,500: —	
Upplupna räntor.....	36,028: 40.	1,833,528: 40.
b) Anståndsån.....		3,634: 38
		1,837,162: 78.
3:o. Osäkra fordringar:		
a) Diskontlån.....	107,458: 89.	
Förfalloräntor.....	1,594: 23.	109,053: 12.
b) Förlagslån:		
Resterande kapital å F.		
Rippes lån.....	1,419: 59.	
Upplupen ränta å d:o d:o	422: 40.	1,841: 99.
		110,895: 11.
		1,993,138 26
<b>Summa</b>		<b>1,993,168 82</b>

		Kronor.	
<b>Kredit.</b>			
<i>Balans från år 1876:</i>			
<b>Tillgång:</b>			
1.o.	Behållning i Riksbanken å Kongl. Kommerskollegii räkning N:o 5 .....		17,514: 12.
2.o.	Säkra fordringar:		
	a) Förlagslån .....	1,758,000: —	
	Upplupna räntor .....	36,678: 26.	
		1,794,678: 26.	
	b) Anståndsloan .....		3,934: 38.
	c) Deposition i Riksbanken ..	25,000: —	
	Upplupen ränta .....	908: 33.	
		25,908: 33.	
	d) Förskott till Diskontens ombudsman för bestridande af utgifter i lagsöknings- och konkursärenden .....	100: —	1,824,620: 97.
3.o.	Osäkra fordringar:		
	a) Diskontlån .....	107,749: 23.	
	Förfalloräntor .....	1,613: 81.	
		109,363: 04.	
	b) Förlagslån:		
	Resterande kapital å F.		
	Rippes lån .....	1,419: 59.	
	Upplupen ränta å d:o d:o ..	422: 40.	
		1,841: 99.	111,205: 03.
			1,953,340 12
<i>Vinst- och Förlustkonto:</i>			
<b>Inkomster:</b>			
	Ordinarie räntor .....	86,864: 45.	
	Förfalloräntor .....	13: 45.	
			86,996: 90.
<b>Utgifter:</b>			
	Aflöning och begravningshjälp .....	16,085: 50.	
	Arfvoden .....	7,135: —	
	Pensioner .....	6,290: —	
	Arfvode och resekostnadsersättning för besigtning af tändsticksfabrikerna i riket .....	7,200: —	
	Kostnader för utgifvande af »Svenskt Handelsarkiv» ..	7,298: 22.	
	Anslag till komitén för inrättande af ett konstindustri- museum i hufvudstaden ..	2,750: —	
	Extra utgifter .....	409: 48.	
		47,168: 20.	
	Fondens tillökning för år 1877 har alltså utgjort .....		39,828 70
		Summa	1,993,168 82

Manufaktur-,  
tull- och be-  
slags samt  
Eskilstuna  
fristadsmedel  
jemte anslagen  
till rese-  
understöd.

Revisorerna hafva vidare genomgått 1877 års räkenskaper öfver nedannämnda i ett sammanhang redovisade medel, nemligen:

1:o) det å riksstatens sjette hufvudtitel anvisade årliga anslag till *manufakturernas befrämjande*, jemte de å berörda anslag uppkomna besparingar;

2:o) de s. k. *tull- och beslagsmedlen*;

		Kronor.
<b>Debet.</b>		
<i>Ingående balans:</i>		
Behållning vid årets början:		
Af manufakturmedlen .....	4,374: 66.	
» tull- och konfiskationsmedel .....	1,001: 26.	
» Eskilstuna fristadsmedel .....	2,781: 27.	
» anslagen till reseunderstöd åt fabriks- och handtverksarbetare:		
för år 1861 .....	75: —	
» » 1864 .....	175: —	
» » 1866 .....	537: 50.	
» » 1867 .....	400: —	
» » 1868 .....	747: —	
» » 1869 .....	300: —	
» » 1870 .....	312: 53.	
» » 1871 .....	775: —	
» » 1872 .....	400: —	
» » 1873 .....	675: —	
» » 1874 .....	725: —	
» » 1875 .....	1,025: —	
» » 1876 .....	3,150: —	
	9,297: 03.	17,454 22
<b>Inkomster:</b>		
<i>Manufakturmedel:</i>		
1877 års anslag .....	10,500: —	
<i>Tull- och konfiskationsmedel:</i>		
Räntor .....	35: 57.	
<i>Eskilstuna fristadsmedel:</i>		
Räntor .....	99: —	
1877 års statsanslag till reseunderstöd åt fabriks- och handtverksarbetare .....	12,000: —	
Ränta å 8,000 kronor från 1 Maj till årets slut.....	265: 54.	12,265: 54.
1877 års statsanslag till reseunderstöd åt bergsbruksidkare .....	6,000: —	28,900 11
	Summa	46,354 33



3:o) den under namn af *Eskilstuna fristadsmedlen* förekommande fond; samt

4:o) de å riksstatens sjetta hufvudtitel uppförda anslag till *reseunderstöd* åt fabriks- och handtverksarbetare samt åt personer, som önska förvärfva sig ökad in-  
sigt i bergshandtering; Och få Revisorerne här nedan meddela följande sammandrag  
af nämnda räkenskaper:

		Kronor
<b>Kredit.</b>		
<b>Utgifter:</b>		
Af manufakturmedlen:		
Understöd till industriella ändamål och till reseunderstöd	4,650: —	
Arfvoden .....	1,650: —	
Löner till tjenstemännen vid Eskilstuna fristad .....	2,175: —	8,475: —
» anslaget till reseunderstöd åt fabriks- och handtverksarbetare ..		10,837: 03
» anslaget till reseunderstöd åt bergsbruksidkare ..		5,250: —
» tull- och konfiskationsmedlen:		
Reseunderstöd .....	375: —	24,937 03
<i>Utgående balans:</i>		
Manufakturmedel .....	6,399: 66.	
Tull- och konfiskationsmedel .....	661: 83.	
Eskilstuna fristadsmedel .....	2,880: 27.	
Anslagen till reseunderstöd åt fabriks- och handtverksarbetare:		
för år 1867 .....	400: —	
» » 1868 .....	635: —	
» » 1869 .....	300: —	
» » 1870 .....	237: 50.	
» » 1871 .....	675: —	
» » 1872 .....	300: —	
» » 1873 .....	675: —	
» » 1874 .....	450: —	
» » 1875 .....	725: —	
» » 1876 .....	2,675: —	
» » 1877 .....	2,600: —	9,672: 50.
Anslaget till reseunderstöd åt bergsbruksidkare .....	750: —	
Återstoden af 1861, 1864 och 1866 årens anslag till reseunderstöd äro enligt Kongl brefvet den 4 Maj 1877 förverkade .....		787: 50.
Influten ränta .....	265: 54.	21,417 30
	Summa	46,354 33

Det under år 1877 af manufakturmedlen utbetalda understödsbelopp hade på följande sätt utgått:

till Ingeniören W. Hoffstedt, för utgifvande af »Teknisk tidskrift»	Kronor 1,600: —
» sällskapet »Handarbetets vänner» för utveckling af svensk qvinnoslöjd m. m. ....	» 1,200: —
samt till sex yrkesidkare, såsom reseunderstöd, tillsammans .....	» 1,850: —
	<hr/>
	Summa kronor 4,650: —

Af det enligt Kongl. brefven den 13 November 1863 och den 5 Juni 1870 på stat uppförda anslag till reseunderstöd åt sådana arbetare i de särskilda näringsyrkena, hvilka i främmande länder önskade förvärfva sig ökade insigter och konstfärdighet, hade under revisionsåret utbetalts:

af 1868 års anslag, till en person .....	Kronor 112: —
» 1870 » » » » .....	» 75: 03.
» 1871 » » » » .....	» 100: —
» 1872 » » » » .....	» 100: —
» 1874 » » tre personer, tillsammans .....	» 275: —
» 1875 » » » » .....	» 300: —
» 1876 » » två » .....	» 475: —,

utgörande samtliga dessa belopp, med undantag af ett utaf 1876 års anslag med hela beviljade beloppet utbetaldt reseunderstöd å 375 kronor, sådana innehållna andelar af beviljade dylika understöd, som först efter yrkesidkarens återkomst till fäderneslandet och efter det han aflemnat reseberättelse till honom utbetalts.

Derjemte hade under år 1877 af årets anslag utgifvits reseunderstöd till 27 arbetare i de särskilda yrkena, af hvilka personer 4 erhållit fulla beloppet af det beviljade understödet, uppgående för en af dem till .....

för två andra till 400 kronor vardera .....

och för den fjerde till .....

varande till återstående 23 arbetare endast  $\frac{3}{4}$  af det beviljade un-

derstödet utbetalda med följande belopp, nemligen:

till fjorton, vardera 375 kronor .....

» sju » 300 » .....

samt till två » 225 » .....

---

Summa kronor 9,400: —

Af det enligt Kongl. brefvet den 30 Maj 1873 på stat uppförda anslag till reseunderstöd åt personer, som önskade att i utlandet förvärfva sig ökad insigt och skicklighet i hvad till *bergshandteringen* hörer, hade under revisionsåret af årsanslaget utbetalts 5,250 kronor, fördeladt på sex personer, af hvilka tre vardera bekommit 1,000 kronor och tre vardera 750 kronor.

Vidare hafva Revisorerne jemväl genomgått och granskat 1877 års räkenskaper rörande de medel, till belopp af högst 2,700 kronor årligen, som Kongl. Kommerskollegium på grund af meddelade föreskrifter är berättigadt att från Kongl. Statskontoret uppbära, till godtgörande af svenske och norske konsulers förskott till nödstäldt svenskt sjöfolks understöd och hemförskaffande, och få Revisorerne af dessa räkenskaper meddela följande utdrag:

*Anslaget till  
nödstäldt  
svenskt sjö-  
folks under-  
stöd och hem-  
förskaffande.*

		Kronor.
<b>Debet.</b>		
<i>Balans från år 1876:</i>		
Behållningar i Riksbanken och kassa .....	6,894: 87.	
Fordringar för ersättningar och utgifter .....	4,005: 40.	10,900 27
<hr/>		
<b>Inkomster:</b>		
Af Kongl. Statskontoret anordnade 1877 års anslag .....		2,700 —
Till räkningen öfver ersättningar af det genom Kongl. brefvet den 14 September 1843 beviljade anslag till godtgörande af konsulers utgifter för svenske undersåtar öfverföres .....		96 50
<i>Balans till år 1878:</i>		
Redogörarens fordran .....	21: 51.	
Öfverleverering .....	— 28.	21 79
	<hr/>	<hr/>
	Summa	13,718 56

		Kronor.
<b>K r e d i t.</b>		
<i>Balans från år 1876:</i>		
Öfverleverering .....		— 26
<i>Afskrifning</i>		
af utbetalda ersättningar, för hvilka godtgörelse icke kunnat erhållas .....		943 28
<i>Leverering</i>		
till Kongl. Räntekammaren af ersättningar, som influtit från rederier .....		3,869 97
<i>Balans till år 1878:</i>		
Behållning i Riksbanken.....	6,366: 17.	
Fordringar för ersättningar och utgifter .....	2,538: 88.	8,905 05
	Summa	13,718 56

Anslaget till  
medellösa  
svenska un-  
dersåtars un-  
derstöd och  
hemförskaf-  
fande.

I fråga om det genom Kongl. brefven den 14 September 1843 och den 6 Augusti 1858 användas till ersättande af sådana bevisliga utgifter för svenska undersåtar, hvartill fullständiga verifikationer, ej äro, enligt förut gällande föreskrifter, berättigade till godtgörelse

	Kronor.
<b>Debet.</b>	
<i>Balans från år 1876:</i>	
Behållning i Riksbanken och kassan .....	120 51
<b>Inkomster:</b>	
Af Kongl. Statskontoret anordnade .....	7,000 —
Redogörarens fordran .....	183 74
Summa kronor	7,304 25

å handels- och sjöfartsfonden till Kommerskollegii disposition anvisade årliga anslag att konsulerna, antingen i anseende till utgifternas beskaffenhet eller svårigheten att derå anskaffa af allmänna medel, få Revisorerne här meddela följande räkenskapsutdrag:

		Kronor.	
<b>K r e d i t.</b>			
<b>Utgifter:</b>			
Afskrifning af utbetalde inrättningar, för hvilka godtgörelse icke kunnat erhållas .....		7,273	25
<i>Balans till år 1878:</i>			
Utestående fordran .....		31	—
	Summa	7,304	25

Vid granskning af räkenskaperna öfver samtliga ofvannämnda fonder och medel hafva Revisorerna icke funnit anledning till anmärkning, och hafva vid anställd inventering manufakturförslagslånefondens säkerhetshandlingar befunnits i fullständigt skick och väl ordnade.

---

I öfrigt förekommer uti Revisorernas detta år afgifna berättelse om granskningen af statsverkets tillstånd, styrelse och förvaltning under rubrikerna: »Kongl. Statskontoret», »Expens- och aflöningsräkningarne» samt »Allmänna verks och inrättningars tillgångar och skulder» redogörelse för åtskilliga förhållanden rörande Kongl. Kommerskollegium, till hvilken berättelse således i dessa afseenden hänvisas.

---

För de i denna berättelse förekommande sifferuppgifters öfverensstämmelse med räkenskaperna ansvarar den sekreterare, som vid granskningen af de under Kongl. Kommerskollegium ställda fonder och medel varit hos Revisorerna anställd.

Stockholm den 14 Oktober 1878.

B. O. STACKELBERG.

L. POSSE.

R. TÖRNEBLADH.

RICHERT V. VON KOCH.

O. W. STAËL VON HOLSTEIN.

F. A. BOSTRÖM.

AUG. v. ROSEN.

C. A. JÖNSSON.

C. A. LARSSON.

NILS PETERSSON.

C. JOHANSSON.

J. MANKELL.

*H. A. Kolmodin.*

---